

Afzender:
v.u./e.r. Freddy Tack
rue Ad. Vandenschriekstraat 119
1090 Brussel/Bruxelles

n° 218,
jan-feb-mrt 2023 / jan-févr-mars 2023
54e jrg/année - www.cubamigos.be
Afgiftekantoor : Gent X

cuba si

driemaandelijks tijdschrift van de vrienden van cuba vzw
périodique trimestriel des amis de cuba asbl - P309090

Voorwoord van de voorzitter - 6 februari 2023

Cuba staat niet stil

Van de pandemie is zo goed als niets meer te merken. De problemen met de maandenlange stroomonderbrekingen, met elke dag vele uren zonder stroom die voor de bevolking zwaar te dragen waren, zijn verleden tijd. De Cubaanse regering heeft hier haar belofte waargemaakt. Niet dat stroomonderbrekingen niet meer kunnen voorkomen maar helemaal niet meer in die mate.

Wat niet zo goed loopt is de inflatie die nu zo een 40 procent bedraagt, wat veel hoger is dan in Europa maar veel veel lager dan bv in Turkije. De aangetaste koopkracht laat zich ook voelen op het heel belangrijke gebied van prijzen van voeding.

Gelukkig is er nog de libretta waardoor een deel van de noodzakelijke voeding dankzij staatssubsidies aan zeer lage prijzen kan gekocht worden.

Maar het blijft zeer moeilijk voor de bevolking, waardoor naar schatting een 230.000 Cubanen sedert december 2021 via mensenhandelorganisaties uit Miami vertrokken zijn naar de V.S., waar ze een voorkeursbehandeling krijgen.

Nu deze emigratie sterk is afgangen en niet langer meer een voorname winstbron is voor de mafia uit Miami, heeft de V.S. het over een andere boeg gegooid: vanaf 1 januari 2023 krijgen de Cubanen van de V.S. toestemming om te emigreren naar de V.S. via het zogenaamde Paroolprogramma waarbij iemand in de V.S. zich borg stelt gedurende 2 jaar voor alle leefkosten.

Een lichtpunt is de vrijlating van Ana Belén Montes in de Verenigde Staten in januari 2023. Een heuglijk feit. Ze werd veroordeeld in 2002 omdat ze de misdadige politiek van de V.S. t.o.v. Cuba heeft tegengewerkt door gevoelige info daarover te delen met Cuba. Zie het artikel verder in de Cuba Sí.

In januari was er ook een lichte versterking van de Cubaanse peso (CUP) op de zwarte markt t.o.v. de dollar en de euro.

Er is ook meer beschikbaarheid van goederen in vergelijking met een jaar geleden. En er komen meer nieuwe kleinschalige zaken (kmo of gewone zelfstandigen naast de coöperatieven).

Wat restaurants betreft zijn er een aantal verdwenen door de crisis maar er zijn er ook bijgekomen. De opening naar meer marktwerking die al een paar jaar aan de gang is werkt.

De container met hulpgoederen waar wij aan mee-werken en die voorzien was voor 2022 heeft vertraging opgelopen maar zal binnenkort vertrekken.

Maar ook de ultra rechtse krachten uit Miami zitten niet stil en hebben hun tentakels tot in Cuba ook buiten de sociale media. Ik heb hier Cubanen bezig gezien die andere Cubanen probeerden te overtuigen dat Haïti veel beter is dan Cuba en dat Cuba bijgevolg zowat het slechtste land van de wereld is...

Conclusie : de Vrienden van Cuba zijn meer dan ooit nodig om goede en objectieve informatie over Cuba te verspreiden want in de kranten vind u die niet.

Maak nieuwe leden en maak ons sterker !

Vernieuw aub je lidgeld via een bestendige opdracht bij je bank voor zover je dat nog niet gedaan hebt. Zie achteraan dit tijdschrift.

We zijn een kleine vereniging en zonder je steun kan ons tijdschrift niet bestaan.

Regi Rotty

EDITO DU PRÉSIDENT - 6 Février 2023

Cuba ne s'arrête pas

On ne constate pratiquement plus de traces de la pandémie. Les problèmes des coupures de courant, durant des mois et plusieurs heures par jour sans courant électrique, très pénibles pour la population, font partie du passé. Dans ce domaine le gouvernement cubain a tenu sa parole. Des coupures peuvent encore se produire, mais plus dans les proportions passées.

Ce qui va moins bien c'est l'inflation qui atteint près de 40 %, ce qui est beaucoup plus élevé qu'en Europe, mais beaucoup moins que, par exemple, en Turquie. Le pouvoir d'achat entamé se fait aussi sentir dans le secteur important de l'alimentation.

Heureusement il reste la "libreta" qui permet d'acheter une part indispensable de l'alimentation à des prix subsidiés très bon marché.

Mais la situation reste difficile pour la population avec comme conséquence que depuis décembre on estime à 230.000 les Cubains qui sont partis aux États-Unis, via des organisations de traite d'êtres humains de Miami, où ils reçoivent un traitement de faveur. Maintenant que cette émigration a fortement diminué et ne constitue plus un commerce juteux pour la mafia de Miami, les États-Unis ont changé de cap : depuis le 1er janvier 2023 les Cubains reçoivent des USA l'autorisation d'émigrer aux États-Unis via le programme "parole", dans lequel quelqu'un aux États-Unis se porte garant durant deux ans pour les frais de subsistance.

La libération de Ana Belén Montes aux États-Unis, en janvier 2023 offre une note positive. Elle avait été condamnée en 2002 parce qu'elle combattait la politique criminelle des États-Unis envers Cuba, en transférant des informations sensibles à Cuba. Je vous réfère à l'article dans ce bulletin.

En janvier on a également constaté un léger renforcement sur le marché noir du peso cubain (CUP) par rapport au dollar et à l'euro.

En comparaison avec l'année passée on constate une meilleure disponibilité d'articles dans les magasins. Il y a de plus en plus de petites entreprises (des PME ou des indépendants en plus des coopératives).

En ce qui concerne les restaurants un certain nombre a disparu à cause de la crise, mais d'autres ont vu le jour. Il semble donc que l'ouverture vers le marché, développée depuis quelques années, fonctionne.

Le conteneur avec des marchandises d'aide auquel nous collaborons, prévu en 2022, a été retardé mais partira bientôt.

Mais les forces d'extrême droite de Miami sont toujours actives et ont leurs tentacules jusqu'à Cuba, y compris en dehors des médias sociaux. J'ai vu ici des Cubains qui tentent de persuader d'autres Cubains que Haïti est un meilleur pays que Cuba et que Cuba serait le plus mauvais pays au monde... (Plus de détails dans l'article dans ce numéro).

Conclusion : les Amis de Cuba sont plus que jamais nécessaires pour diffuser une information correcte et objective au sujet de Cuba, car vous ne la trouverez pas dans notre presse.

Renforcez nous en faisant de nouveaux membres ! Veuillez renouveler votre cotisation par un ordre permanent chez votre banque au cas où vous ne l'avez pas encore fait pour cette année. Voir à ce sujet en fin de ce bulletin.

Nous sommes une petite organisation et sans votre aide notre Cuba Sí ne pourrait pas exister.

Regi Rotty (Trad. F. Tack)

CUBA – ÉTATS-UNIS

Freddy Tack

Depuis son élection Joe Biden, malgré ses engagements durant sa campagne électorale, a continué l'application de la politique criminelle d'étranglement de Cuba, renforcée drastiquement par son prédécesseur Donald Trump. Biden maintient les innombrables mesures (plus de 400) de renforcement du blocus et poursuit le soutien aux extrémistes d'extrême droite de Miami. Un survol de la presse cubaine de décembre à fin février confirme et illustre la poursuite de cette politique "trumpiste" par Joe Biden.

Liberté de religion

Le 10 décembre 2022 les États-Unis ont repris Cuba sur une liste de soi-disant non respect des libertés de religion. Bruno Rodríguez Parilla, ministre cubain des affaires étrangères a déclaré à ce sujet : "Une fois de plus le gouvernement des États-Unis se voit forcé de recourir à des accusations malhonnêtes pour maintenir son insoutenable politique d'abus contre le peuple cubain".

Pour rappel, la Constitution de la République de Cuba stipule dans son article 15 que Cuba est un État laïque et que "les institutions religieuses et les associations fraternelles sont séparées de l'État et toutes ont les mêmes droits et devoirs. Les différentes croyances et religions jouissent de la même considération".

www.cubahora.cu/politica/cuba-religion-y-derechos-humanos

Les services secrets et les réseaux digitaux

Dans les #Twitter Files on a dénoncé l'intervention des agences d'information et des services secrets des États-Unis, du Pentagone et du Département d'Etat, qui ont coordonné des actions de guerre psychologique contre Cuba, et que le FBI finançait cette entreprise pour exécuter ses exigences.

Les pressions et les contacts ne concernent pas que Twitter, mais sont d'application sur quasi toutes les entreprises technologiques comme Facebook, Microsoft, Verizon, Reddit, Pinterest et de nombreuses autres.

www.granma.cu/mundo/2022-12-27/twitter-recibio-indicaciones-de-censura-para-los-usuarios-cubanos-marcados-para-moderacion

Amendes

Plusieurs compagnies de croisières, Carnival, MSC SA, Royal Caribbean et Norwegian (marques déposées aux États-Unis) se sont vues imposer des amendes pour avoir accosté dans le port de La Havane. Les amendes vont de 11.707.484,31 \$ à 439.217.424,51 \$.

Ces mesures sont prises en application du Titre III de la Loi Helms-Burton.

www.granma.cu/mundo/2023-01-01/dictaminan-multas-millonarias-a-companias-de-cruceros-estadounidenses-por-atracar-en-puerto-de-la-habana

Extraterritorialité du blocus

Yoel Pérez Rodríguez, citoyen d'origine cubaine mais avec la double nationalité espagnole, médecin fonctionnaire à la ville de Madrid, avait ouvert un compte en 2009 auprès de la Deutsche Bank à Madrid. Au retour d'un voyage il a constaté que son compte était bloqué depuis août 2022.

Après avoir contacté la banque il a reçu un questionnaire à remplir dénommé "Cuba Sanctions Questionnaire natural person", avec 15 questions pour le moins "indiscrètes".

En voici quelques unes : Avez-vous l'intention de retourner vivre à Cuba ? Combien de temps par an séjournez-vous à Cuba ? Avez-vous des liens avec le gouvernement de Cuba ? Est-ce que des membres de votre famille ont des liens avec le gouvernement de Cuba ou une entité contrôlée par le gouvernement ? Est-ce que le client ou quelqu'un de sa famille est membre du Parti Communiste Cubain ? Quel est le but du compte : sera-t-il utilisé pour une activité qui englobe Cuba ? Extraterritorialité du blocus, ou pas ? Sans commentaire.

www.lapupilainsomne.wordpress.com/2023/01/17/eres-miembro-del-partido-comunista-cubano-o-alguien-de-tu-familia-la-pregunta-de-deutsche-bank-a-un-cliente

ChatGPT

Le programme d'intelligence artificielle (IA) ChatGPT, spécialisé en dialogue et création de contenu a exclu Cuba de l'accès à ses services. Lancé fin novembre 2022 ce service a engrangé plus de un million d'usagers. La publicité pour le service annonce fièrement "Open AI", mais quand le site Cuba Sí tente d'établir un contact la réponse est immédiate : "Non disponible. Les services Open AI ne sont pas disponibles dans votre pays".

www.cubasi.es/print/281722

Opérations financières

Pour les trois années 2019-2020-2021 on a compté plus de 850 actions pour empêcher des transactions avec des banques étrangères, avec un impact qui dépasse les 923 millions de dollars. Des applications évidentes de la pression financière en application de l'extraterritorialité du blocus.

La reprise de Cuba sur la liste des pays qui soutiennent le terrorisme, en janvier 2021, a encore renforcé les conséquences du blocus et accru les difficultés pour l'accès au commerce international, pour la réalisation d'opérations financières et pour l'achat de produits de base à l'étranger. Plusieurs banques ont suspendu leurs opérations avec Cuba y compris des transferts pour l'achat d'aliments, de médicaments et de biens de première nécessité pour la population, tout ceci en pleine bataille contre la pandémie du Covid-19.

www.granma.cu/mundo/2023-02-17/mas-de-850-acciones-para-impedir-las-operaciones-de-cuba-con-bancos-extranjeros-se-han-registrado-en-los-ultimos-tres-anos

VOOR CUBA IS SOLIDARITEIT GEEN IJDEL WOORD

F. Tack

Niettegenstaande de versterkte blokkade, de gevolgen voor de economie van de Covid-19 pandemie, de oorlogstoestanden en de internationale economische crisis, die Cuba in een zeer moeilijke en complexe toestand hebben gebracht, blijft Cuba een land waar solidariteit geen ijdel woord blijft. Internationale solidariteit in talrijke landen blijft een dagelijkse inzet, zelfs in deze moeilijke periode. Hierna enkele recente voorbeelden van deze daadwerkelijke internationale solidariteit.

Hospital de Ojos José Martí

Begin decembre 2022 vierde het Hospital de Ojos José Martí in Montevideo (Uruguay) zijn 15 jarige werking. Gespecialiseerd in oftalmologie trad het hospitaal in 2007 in dienst nadat reeds meer dan 2.000 patienten gratis verzorging kregen in Havana vanaf 2006.

In het hospitaal werden 103.206 Uruguayaanse patiënten opgevangen gedurende deze laatste 15 jaar, zowel door Uruguayaanse als Cubaanse specialisten. Zeven Cubaanse medische brigades, hetzij 160 specialisten, werden hiervoor ingezet tussen 2008 en 2022.
(Cubadebate, 01/12/2022)

Palestijnse studenten

Palestijnse studenten dankten Cuba voor de kans om universitaire vormingen te volgen in Cuba. Cuba kent jaarlijks een vijftigtal beurzen toe aan Palestijnse studenten.
(Prensa Latina, 14/12/2022)

Émergence nationale

Joe Biden a prorogé pour un an de plus l'émergence nationale avec Cuba, en application depuis 1996. La mesure a été ratifiée le 01/03/1996 par William Clinton et permet de réglementer, dans les eaux territoriales, le mouillage et les mouvements de navires (américains et de pays tiers) qui se dirigent vers les eaux territoriales cubaines.

La mesure avait été instaurée après l'abatage de deux petits avions que avaient violé l'espace aérien de Cuba, malgré de nombreux avertissements.

www.cubadebate.cu/noticias/2023/02/18/biden-renueva-emergencia-nacional-respecto-a-cuba

Cubaanse leerkrachten in Honduras

122 Cubaanse leerkrachten zijn in Honduras aangekomen als versterking voor de alfabetiseringscampagne. Deze wordt uitgevoerd met de Cubaanse methode "Yo sí puedo" (Ja ik kan), reeds gebruikt door miljoenen personen in een dertig landen en in verschillende talen.

12 % van de bevolking boven de 15 jaar is in Honduras analfabeet en de campagne moet dit cijfer in vier jaar terugbrengen tot 4 %.
(Granma, 21/12/2022)

Cubaanse dokters in Calabria

Een ploeg van 50 Cubaanse dokters gaat steun bieden in Calabria (Italië) om de sluiting te beletten van sommige zorginstellingen die moeten afrekenen met een tekort aan Italiaanse specialisten. Cuba had reeds medische hulp gebracht in deze regio voor de strijd tegen de Covid-19 pandemie.
(Granma, 30/12/2022)

Westelijke Sahara

17 Cubaanse gezondheidsspecialisten leveren diensten in Rabuni, in volle woestijn, in een vluchtelingenkamp voor Saharawis, in Algerije. De Cubaanse dokters zijn hier aanwezig sinds 1976 en verzorgen er maandelijks 2.500 tot 3.000 patienten, in soms zeer moeilijke omstandigheden.

Cuba steunt reeds jaren het Saharawivolk in zijn strijd voor de onafhankelijkheid, en was aanwezig op het Congres van het Frente Polisario. Reeds in 1972 was Comandant Juan Almeida Bosque op bezoek in de streek en gaf hierover een boek uit (*Algo nuevo en el desierto*) (iets nieuws in de woestijn).

(*Cubadebate, 19/01/2023 en Granma, 15/01/2023*)

Cubaanse dokters in Mexico

De Mexicaanse regering heeft een akkoord getekend met Cuba om Cubaanse dokters in te zetten in afgelegen streken waar geen Mexicaanse dokters aanwezig zijn, in afwachting van de vorming van Mexicaanse specialisten.

De 11e brigade van 61 specialisten kwam in Mexico aan op 9 februari, na een vorige ploeg van 124 dokters die op 17 januari 2023 aankwamen. Meer dan 600 Cubaanse specialisten zijn nu aan het werk in dit land.

(*Cubadebate, 09/02/2023*)

Cubaanse dokters in de Malediven

De minister van gezondheidszorgen van de Malediven dankte Cuba voor de bijdrage van de Cubaanse specialisten in dit land. Een ploeg van 13 dokters is hier aan het werk sinds juni 2022 op de verschillende eilanden van het land. 17.300 patiënten konden reeds genieten van hun zorgverlening.

(*Prensa Latina, 15/02/2023*)

Aardbeving in Turkije en Syrië

Op 11 februari, 3 dagen na de dodelijke aardbeving, vertrok een groep van 31 Cubaanse gezondheidswerkers naar Turkije. Zij maken deel uit van het Internationaal Contingent Henry Reeve van dokters gespecialiseerd in noodtoestanden en zware epidemies. Allen hebben meer dan vijf jaar ervaring en 69 % hebben internationale missies uitgevoerd in andere landen.

(*Granma, 11/02/2023*)

BREVES

F. Tack

Trova Cubana

La Trova cubaine a été reconnue comme Patrimoine Culturel National, entre autres pour sa signification pour l'esprit de la nation et en tant qu'expression culturelle qui a accompagné le processus révolutionnaire de Cuba avec son esprit critique, éthique et propre.

(*Granma, 03/12/2022*)

Câble optique

ETECSA (entreprise cubaine de télécommunication) et la firme française Orange S.A. ont signé un accord pour le placement d'un câble sous-marin de fibre optique, entre la province de Cienfuegos et la Martinique. Pour Cuba ceci ouvre de nouvelles perspectives pour la téléphonie internationale, pour l'accès à Internet, et rencontre la demande croissante de connexions avec l'étranger. Un pas important pour le pays, certainement après le refus par les États-Unis pour l'établissement d'un câble entre Cuba et Miami.

(*Granma, 07/12/2022*)

Collaboration médicale

Onze viles nord-américaines ont demandé de développer une collaboration médicale avec Cuba, vu les succès de ce pays dans la lutte contre le Covid-19.

(*Granma, 12/12/2022*)

Des menuisiers à Pinar del Río

Plus de 930 brigades de menuisiers sont au travail dans la province de Pinar del Río pour la reconstruction de hangars pour le séchage des feuilles de tabac. 640 de ces brigades sont constituées de volontaires venant d'autres provinces, qui apportent leur soutien pour la reconstruction après le passage de l'ouragan Ian.

D'ici fin février 5.076 hangars seront de nouveau en service, une vraie course contre la montre pour couvrir la nouvelle récolte.

Une deuxième vague de 5.000 hangars sera entamée en mars.

(*Granma, 19/12/2022*)

Más Médicos

Le Ministère de la Santé Publique du Brésil a annoncé que le gouvernement de Lula va relancer le programme Más Médicos (plus de médecins), annulé par Bolsonaro dès sa prise de pouvoir.

L'objectif est de fournir des médecins dans toutes les communes du Brésil, même dans les régions les plus défavorisées et isolées. Ce programme avait été lancé en 2013 par Dilma Rouseff. Cuba avait décidé de retirer les médecins cubains participant au programme le 14 novembre 2018, suite aux conditions et aux déclarations méprisantes de Bolsonaro au sujet du personnel médical cubain. Du jour au lendemain des dizaines de milliers de Brésiliens se sont retrouvés sans assistance médicale.

Cubadebate, 04/01/2023

G77 + Chine

Cuba va assumer la présidence temporaire du Groupe 77 + Chine. Cet organisme de négociation comprend 134 États membres, ce qui représente les deux tiers des membres des Nations Unies et 80 % de la population mondiale.

Granma, 11/01/2023

Nouvelle centrale électrique flottante

Une huitième centrale électrique flottante est arrivée à Cuba pour renforcer la production énergétique du pays, qui affronte de nombreuses pannes et des travaux de maintenance qui limitent la production. Cette opération est développée en collaboration avec l'entreprise turque Karadeniz Holding.

Granma, 02/02/2023

Cargo

La compagnie mexicaine Viva Aerobus a initié des vols cargo entre Mexico et La Havane avec un vol par semaine.

D'autres liaisons sont prévues à partir de Cancún et de Monterrey. La compagnie Viva Aerobus a maintenu la principale connexion entre les deux pays durant la pandémie du Covid-19.

Granma, 14/02/2023

Radio Rebelde

La première émission officielle de la radio fondée par Che Guevara dans la Sierra Maestra a eu lieu le 24 février, il y a 65 ans.

La population cubaine se familiarisera rapidement avec cet émetteur et son annonce célèbre "Aquí, Radio Rebelde !" qui accompagnera la lutte de libération en informant le peuple au sujet des campagnes militaires et des programmes développés dans la Sierra Maestra, territoire libre de Cuba.

Juventud Rebelde, 23/02/2023

Véhicules électriques

Entre 2020 et 2022 Cuba a produit 23.361 véhicules électriques, motos et tricycles, assemblés et produits dans le pays.

Les actuelles capacités productives permettent de produire 39.000 unités par an.

Cubadebate, 25/02/2023

PENSAMIENTO

Nous avons toujours été très optimistes. Je crois que sans optimisme on ne peut pas être révolutionnaire, car les difficultés qu'une Révolution doit vaincre sont très sérieuses. Et il faut être optimiste ! Un pessimiste ne pourra jamais être révolutionnaire.

Wij zijn altijd zeer optimistisch geweest. Ik denk dat men zonder optimisme geen revolutionair kan zijn, want de problemen die een Revolutie moet overwinnen zijn zeer ernstig. En men moet optimistisch zijn ! Een pessimist zou nooit een revolutionair kunnen zijn.

Fidel Castro Ruz - 30/06/196

Discours avec les intellectuels cubains
Biblioteca Nacional
Toespraak tot de Cubaanse intelectuelen

ENKELE INDRUKKEN TIJDENS MIJN VERBLIJF IN CUBA DECEMBER 2022 EN JANUARI 2023

Regi Rotty

Ik moet het hier toch eerst even hebben over het bestaan van een 5e colonne in Cuba. In het stadje Florida ontmoette ik een specialist geneesheer, een heel diepgelovige katholiek die me trachtte te overtuigen dat Haïti een veel beter land was dan Cuba. Hij aanvaardde zelfs mijn kritiek niet. Het volstaat nochtans even een blik te werpen op de Index van Menselijke Ontwikkeling die de V.N. jaarlijks publiceren (In het Engels Human Development Index afgekort HDI) en dat gemakkelijk te vinden is op het internet. Er is bv meer dan 10 jaar verschil in levensverwachting tussen Cuba en Haïti.

Eveneens in het stadje Florida zat ik in een gesprek met een taxichauffeur en 2 andere Cubanen. De taxichauffeur had het ook over Haïti als een veel en veel beter land dan Cuba en zei dat hij al 5 keer in Haïti was geweest en dus recht van spreken had en dat bovendien iedereen in Haïti een auto had (!). En dat Cuba het slechtste land van de wereld was (!). Ook hier kon ik uiteraard mijn mond niet houden bij het horen van zoveel onzin.

Ik denk niet dat het toeval is dat er in beide gevallen sprake is van een verwijzing naar Haïti. De miljoenen die de regering van de V.S. elk jaar uitgeeft om de Cubaanse revolutie te ondermijnen vinden overal wel gewillige mensen. Het is dus niet enkel via de sociale media dat men tracht de Cubaanse revolutie te ondermijnen.

Maar nu prettiger zaken. In Santiago de Cuba, op zoek naar een degelijk restaurant, kwam ik tot de vaststelling dat het goede restaurant naast de Kathedraal (Duits kapitaal via een Cubaanse getrouwde met een Duitser) niet meer bestond maar dat er nu daaronder een TikTok was geopend, een soort pizzeria. Niet slecht maar ook geen volledige maaltijd met groenten.

Enkele straten verder was er op de hoek een nieuw geopend restaurant en ik geraakte aan de praat met de dienster. Ze bleek de echtgenote van de eigenaar. De zaak was heel mooi ingericht met veel fantasie maar zonder zotte kosten. Bleek dat haar man de keuken deed en zij de bediening. Geen ander personeel. Ze hadden jaren beetje bij beetje gespaard om genoeg kapitaal te hebben om deze zaak in te richten in hun huis. En met slechts twee was het hard werken. Enkel de zondag wou de vrouw absoluut vrij houden om toch nog wat familiaal leven te hebben met haar man en de twee kleine kinderen. Ze vroeg ook aan haar man om die dag vrij te houden, geen telefoonoproepen te beantwoorden en de deur niet open te doen als er iemand aanklopte wat blijkbaar voor haar man moeilijk viel.

Vrijgevigheid en solidariteit blijven een Cubaanse karaktertrek, zo mocht ik in dit Cubaanse restaurant ervaren : een man uit de buurt kwam vragen naar een beetje bakolie en kreeg het gratis.

Via de libreta krijgen de Cubanen elke maand wel goedkoop bakolie maar dat is een pak minder dan een liter en de prijs op straat voor een liter is door de tekorten heel hoog opgelopen, meer dan 1.000 Cubaanse pesos op dit ogenblik, dit is ongeveer 8 euro aan de officiële wisselkoers... In de MLCwinkels waar met bankkaarten in deviezen wordt betaald was er een jaar geleden 20 liter bakolie te koop voor 38 dollar dus voor minder dan 2 euro per liter. Maar nu al een tijd niet meer te vinden in die winkels, enkel via de zwarte markt, la calle zoals de Cubanen het noemen, per liter en tegen prijzen... In de MLC winkel in het stadje Florida was er wel olifolie te koop maar tegen 15,90 dollar voor een liter... Dan maar heel weinig bakken en vooral koken is voor de meeste Cubanen dan ook een realiteit.

Maar hier toch ook nog de bemerking dat er buiten de libreta nog andere voedingswaren, zoals bakolie in paketten, aan de bevolking worden uitgedeeld, de zogenaamde modulos en dat er voor zeer arme mensen ook nog bijkomende ondersteuning is .

Het verhaal van het restaurant in Santiago de Cuba is niet uniek maar in veel gevallen zal er wel sprake zijn van steun via kapitaal van familieleden in het buitenland. Er is al jaren een beweging naar meer marktwerving in Cuba maar steeds met behoud van het socialisme waardoor de staat dan ook de zeer grote bedrijven behoudt.

Uiteraard blijven heel veel privé restaurants in Cuba in een hogere prijsklasse dan een pizzeria en zeker nu er door de crisis minder geld is. Dat betekent dat de gemiddelde Cubaan daar niet zal komen. Ook op straat met Kerst valt het in Santiago de Cuba op dat, in tegenstelling met vroegere jaren, er zo goed als geen mensen op straat een varken braden (te vergelijken met de populariteit van de feestkalkoen in de V.S.). Toch zijn er nog de populaire noches Santiagueros. Het zijn een soort braderijen die elke week worden gehouden.

In Manzanillo ging ik ook op zoek naar een restaurant. Bleek dat een gekend staatsrestaurant in een groot mooi gebouw op de malecon wel open was maar dat er geen eten te krijgen was omdat er geen geld genoeg was voor aankopen. Het is wachten tot een coöperatieve of een kmo dit overneemt vrees ik. Een beetje verder op dezelfde dijk was een privérestaurant dat wel fungeerde en een goede keuken combineerde met een goede bediening.

Enkele uitspraken van Cubanen wil ik u niet onthouden over de crisis die in landen met een minder sterke economie veel harder toeslaat en dus ook in Cuba waar dan nog de misdadige blokkade door de V.S. bovenop komt:

- ◆ een werker bij het staatsbedrijf Etecsa vertelde me dat hij ook nu in deze crisisperiode zeker genoeg te eten had omdat hij bijkuste. Wie genoeg werkt heeft altijd te eten zei hij.
- ◆ Een zelfstandige met een bicitaxi vertelde het zo : vroeger kon ik mijn buren nog gemakkelijk eens op een maaltijd trakteren maar nu is dat voor mij door de crisis zo goed als onmogelijk geworden.
- ◆ Een kunstenaar verwoordde de crisis zo, toen ik hem herinnerde aan een aangename namiddag die we hadden doorgebracht met de leden van een theatergezelschap in een bar van de overheid waar een zeer goede cocktail slechts 5 Cubaanse pesos kostte : "We waren gelukkig maar we wisten het niet"...

Ja, de overgang naar meer vrije markt heeft ook zo zijn nadelen...

Een woordje over het gebruik van TV hier in Cuba : alhoewel veel mensen gebruik maken van de mogelijkheid die er is in elke wijk om films en series te downloaden op hun USB-sticks, zijn er toch ook zeer goede films en interessante series te zien op de verschillende Cubaanse TVkanalen. Een interessante recente serie is bv House of Dragons, de voorloper van de serie Game of Thrones. En hier een selectie van goede films die ik recent gezien heb op de Cubaanse TVkanalen :

- ◆ "Il castrato" door Gerard Corbiau
- ◆ "Like someone in love", een Iraans Japanse film
- ◆ "Pinocchio" van Guillermo del Toro
- ◆ "Maaran" in het kader van de Indische films die hier vaak te zien zijn
- ◆ "Allied" met Brad Pitt
- ◆ "Sweet smell of succes" een zeer goede wat oudere satirische film uit de V.S.

Zo dat waren dan enkele van mijn meest recente indrukken in Cuba.

QUELQUES IMPRESSIONS DE MON SÉJOUR À CUBA EN DÉCEMBRE 2022 ET JANVIER 2023

Regi Rotty (*Trad. F. Tack*)

En premier lieu il faut que je parle de l'existence d'une 5e colonne à Cuba. Dans la petite ville de Florida j'ai rencontré un médecin spécialiste, un catholique très croyant, qui a essayé de me convaincre que Haïti était un meilleur pays que Cuba. Il n'acceptait même pas mes critiques. Pourtant il suffit de jeter un coup d'œil sur l'Index de Développement Humain publié chaque année par l'ONU et facile à trouver sur internet. Ainsi, par exemple, il y a dix ans d'écart en espérance de vie entre Cuba et Haïti.

Encore dans la petite ville de Florida j'ai entamé une conversation avec un chauffeur de taxi et deux autres Cubains. Le chauffeur de taxi parlait aussi de Haïti comme un meilleur pays que Cuba et prétendait avoir été 5 fois en Haïti, ce qui lui donnait droit à la parole, d'autant plus qu'en Haïti tout le monde avait une voiture (!). Et que Cuba était le pire pays du monde (!). Là aussi je n'ai pas pu me taire en écoutant de telles débilités.

Je ne pense pas que c'est un hasard que dans les deux cas on fait référence à Haïti.

Les millions consacrés chaque année par le gouvernement des États-Unis pour miner la révolution cubaine trouvent partout des gens disponibles. Ce n'est donc pas seulement par les médias sociaux que l'on tente de déstabiliser la révolution cubaine.

Mais passons à des choses plus agréables. A la recherche d'un restaurant convenable à Santiago de Cuba j'ai constaté que le bon restaurant à côté de la cathédrale (du capital allemand via une Cubaine mariée à un Allemand) n'existe plus mais qu'on y avait ouvert un Tik Tok, une sorte de pizzeria. Pas mauvais, mais loin d'un repas complet avec légumes.

A quelques rues de là un nouveau restaurant était ouvert et j'ai entamé la conversation avec la serveuse. Elle se révéla être l'épouse du propriétaire.

L'établissement était bien arrangé, avec fantaisie, mais sans frais ostentatoires. Le mari fait la cuisine et elle se charge du service. Pas d'autre personnel.

Ils épargnaient depuis des années pour réunir le capital nécessaire pour ouvrir cette affaire dans leur maison. Et à seulement deux personnes le travail est dur. La dame a voulu absolument garder le dimanche de libre pour avoir un minimum de vie familiale avec son époux et leurs deux enfants. Elle a demandé à son mari de garder cette journée de libre, de ne pas répondre au téléphone et de ne pas ouvrir si on frappait à la porte, ce qui semblait difficile pour lui. L'aide et la solidarité restent un caractère des Cubains que j'ai pu constater dans ce restaurant cubain : un voisin est venu demander un peu d'huile de cuisson et on lui a offert gratuitement.

Via la libreta les Cubains reçoivent chaque mois de l'huile de cuisson à bas prix, mais moins d'un litre et en rue le prix pour un litre est très cher à cause des pénuries, plus de 1.000 pesos cubains actuellement, soit 8 euros au cours de change officiel... Dans les magasins MLC, où on paye avec une carte de banque et en devises, l'année passée on achetait 20 litres d'huile de cuisson pour 38 dollars, soit moins de 2 euros le litre. Mais depuis quelque temps on n'en trouve plus dans les magasins, seulement sur le marché noir, la calle (la rue) comme le disent les Cubains, au litre et à des prix... Dans le magasin MLC de Florida on trouvait de l'huile d'olive mais à 15,90 dollars le litre... Alors, peu de friture et cuisiner sans huile est une réalité pour la majorité des Cubains.

Mais une remarque supplémentaire est de mise. En dehors de la libreta d'autres produits alimentaires comme l'huile de cuisson sont distribués en colis à la population, les "modulos" et une aide supplémentaire pour les très pauvres est un soutien garanti.

L'histoire du restaurant à Santiago de Cuba n'est pas unique, et dans beaucoup de cas il y a une aide en capital étranger par des membres de la famille à l'étranger. Depuis quelques années il y a un développement de plus de fonctionnement du marché à Cuba, mais toujours en maintenant le socialisme par lequel l'état garde les très grandes entreprises.

Beaucoup de restaurants privés se situent dans une catégorie de prix plus élevés qu'une pizzeria, certainement maintenant qu'il y a moins d'argent à cause de la crise. Ce qui a pour conséquence qu'on n'y verra pas le Cubain moyen. A Santiago de Cuba, avec la Noël on est surpris par rapport aux années précédentes, qu'il y a pratiquement personne qui fait griller un porc dans les rues (à comparer avec la popularité de la dinde des fêtes aux États-Unis). Et pourtant il y encore les populaires "Noches Santiagueros", une sorte de braderie qui se tient chaque semaine.

A Manzanillo je repars à la recherche d'un restaurant. Il semblait qu'un restaurant connu dans un beau bâtiment sur le malecon était ouvert mais n'avait rien à manger, car il manquait les fonds pour les achats. Je crains qu'il faudra attendre une reprise par une coopérative ou une PME. Un peu plus loin il y avait un restaurant privé ouvert offrant une bonne cuisine avec un bon service.

Je ne vous épargne pas quelques avis de Cubains au sujet de la crise qui frappe les pays avec une économie plus faible, donc aussi Cuba où cela s'aggrave par le criminel blocus par les États-Unis :

■ Un travailleur de l'entreprise publique Etecsa (fournisseur d'électricité) m'a raconté que même pendant cette crise il avait assez à manger en faisant un job extra. Il m'a dit que celui qui travaille assez à toujours à manger.

■ Un indépendant avec un bicitaxi m'a raconté : avant je pouvais régaler mes voisins avec un bon repas, mais maintenant avec la crise c'est devenu impossible.

■ Un artiste a décrit la crise quand je lui rappelais à la belle après-midi que nous avions partagée avec les membres d'une troupe théâtrale dans un bar public où un bon cocktail ne coûtait que 5 pesos cubains : "Nous étions heureux mais nous ne le savions pas"... eh oui, le passage à plus de marché libre a aussi ses désagréments...

Un mot encore sur l'usage de la TV ici à Cuba : bien que beaucoup de gens profitent de la possibilité, dans chaque quartier, d'enregistrer des films ou des séries sur leurs sticks USB, il y a de très bons films et séries sur les différents canaux cubains.

Une série récente est, par exemple, House of Dragons, le prédecesseur de la série Game of Thrones. Voici une sélection de bons films que j'ai pu voir sur les canaux TV cubains :

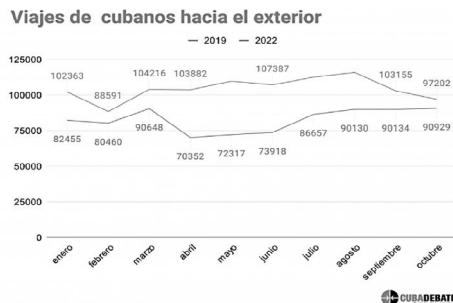
- "Il castrato" de Gérard Corbiau
- "Like someone in love", un film Irano-Japonais
- "Pinocchio" de Guillermo del Toro
- "Maaran", dans le cadre des films Indiens que l'on peut voir souvent ici
- "Allied" avec Brad Pitt
- "Sweet smell of succes" un bon film américain satirique un peu moins récent.

Voilà quelques-unes de mes impressions les plus récentes à Cuba.

Wat is de achtergrond van de grote emigratiegolf in Cuba?

Wim Leysens

De massale migratie van Cubanen naar de Verenigde Staten was eind 2022 wereldnieuws. En zoals dat gaat met alles wat Cuba betreft, werd de berichtgeving hierover gekleurd door pro- of contra-Cubaanse politieke standpunten. Wat was er gaande?

Cuba is historisch gezien een migratieland

Eind jaren '50 verbleven 125 duizend Cubanen permanent in de Verenigde Staten. Daarnaast reisden veel Cubanen voor korte of langere tijd naar de VS, zonder er zich echt te vestigen. Volgens officiële VS-gegevens zijn de laatste 25 jaar 800 duizend Cubanen naar de VS geëmigreerd. Tot het uitbreken van corona emigreerden jaarlijks 30 à 50 duizend Cubanen. Dat lijkt veel en dat is het ook, maar deze aantallen zijn vergelijkbaar met de migratiebewegingen vanuit andere landen in de regio.

Salim Lamrani van de Universiteit van La Réunion bestudeerde de Cubaanse migratie en komt tot volgende conclusie: "...Cuba heeft in vergelijking met de andere landen van het continent na 1959 geen verhoogde migratie naar de VS gekend. Cuba is opgeschoven van de tweede plaats in 1959 naar de derde in de periode 2010 - 2019".

Maar dat neemt niet weg dat de recente migratiegolf extreem groot is. Nooit eerder verlieten zoveel Cubanen het eiland dan in 2022. Volgens cijfers van de Oficina de Aduanas y Protección Fronteriza van de VS, gepubliceerd door Cubadebate, trokken in 2022 (fiscaal jaar dat eindigt op 30 sept '22) bijna 260 duizend Cubanen illegaal de grens Mexico-VS over. Daarnaast waagden in dezelfde periode nog eens 6.182 Cubanen via de zee de oversteek. Alleen al in oktober en november '22 registreerde het VS-agentschap voor migratie 65.731 Cubaanse migranten.

Daarmee is deze migratiegolf de grootste sinds de Cubaanse Revolutie, toen tussen 1959 en 1960 250 duizend Cubanen voor de revolutie vluchtten. Tussen 1965 en 1973 hervestigden zich 300 duizend Cubanen via de zgn 'Vluchten van de Vrijheid'. In 1980 na een dodelijk incident in de Peruaanse ambassade, haalden honderden boten vanuit Miami 150 duizend Cubanen

in de haven van Mariel op. In 1994, na het wegvalen van de Sovjet-Unie, staken 30 duizend Cubanen de zee over richting Miami (uittocht van de 'balseros').

Migratie als ondermijningsstrategie van de VS

Hoewel de VS een restrictieve migratiepolitiek hanteren, heeft het land voor de Cubanen altijd een uitzondering gemaakt. Als onderdeel van de destabilisatiepolitiek tegenover Cuba, spoort de VS de Cubanen aan om het land te verlaten. Al in 1966 keurde president Johnson de 'Wetsregeling voor Cubanen' (Ley de Ajuste Cubano) goed. De wet kent Cubanen die via land of zee de VS binnengaan, automatisch al na één jaar verblijf in de VS een permanente verblijfsvergunning toe. Na overleg met de Cubaanse regering beperkte president Clinton in 1995 de toegang tot de VS voor wie via land de VS binnengaat, bekend onder de naam 'pies secos, pies mojados'. Onder president Obama bereikten de twee landen in 2017 een akkoord om de illegale migratie te stoppen. De VS zette het beleid van 'pies secos, pies mojados' stop en engageerde zich om het uitreiken van visa vlot te laten verlopen. Dit akkoord leidde tot een verhoogde legale migratie naar de VS, terwijl de illegale migratie via de grens met Mexico werd ontmoedigd. President Trump greep de coronacrisis aan en weigerde aan de Mexicaanse grens de toegang tot de VS om medische redenen (Art. 42). Trump sloot ook de consulaire diensten in Havana. Op basis van Art 42 stuurde de VS in 2022 962.000 migranten uit Mexico en Centraal Amerika terug de grens over, en iets minder dan 10.000 uit Venezuela, Nicaragua en Cuba. President Biden wilde dit Art. 42 opheffen, maar hij botste daarbij op felle tegenstand van de republikeinen en het Hoog Gerechtshof dat in november '22 besliste Art. 42 te behouden. Alleszins wil president Biden niet zo ver gaan om de pestmaatregel die de Ley de Ajuste Cubano is, op te heffen.

De huidige migratie is een inhaalbeweging

Het aantreden van Biden heeft alleszins onder de Cubanen de verwachting geschapen dat zij opnieuw vlot toegang zouden krijgen tot de VS. Ondertussen zijn de reisbeperkingen omwille van corona opgeheven. Bovendien kunnen de meeste migranten terugvallen op het netwerk van Cubano-americanos die de overtocht naar de VS bekostigen en voor een eerste opvang zorgen.

Voor de voornamelijk jonge Cubanen is het ontbreken van een perspectief om hun persoonlijke ambities waar te maken een belangrijke motivatie. Hiervoor verwijzen ze naar de grootste economische crisis waarin het land sinds de ‘speciale periode’ verkeert. Gekoppeld aan de quasi zekerheid van een verblijfsvergunning in de VS, is migratie meer dan ooit haalbaar en aantrekkelijk. Een aantal Cubanen migreren zeker ook om politieke redenen. Dat was zeker het geval in de jaren ’60, vlak na de Revolutie. Maar ook wanneer de economische omstandigheden slecht zijn, zoals in de jaren ’80 en nu, zien Cubaanse onderzoekers dat migrerende Cubanen meer dan anders de beperkte kansen om hun eigen leven uit te bouwen en het gebrek aan vrijheid als reden van vertrek aangeven.

De Cubaanse regering wijst terecht op de cynische politiek van de VS. Met de blokkade ondermijnt de VS de levensstandaard van de bevolking, wat de directe motor tot migratie is, om daarna de schuld ervan bij de Cubaanse overheid te leggen.

Ook het beleid van Cubaanse overheid speelt een rol

Sinds 22 november 2021 heeft de regering van Nicaragua de grenzen visumvrij voor de Cubaanse burgers opengesteld, met als doel “de handelsbetrekkingen, het toerisme en de humanitaire familiecontacten te bevorderen”.

Sindsdien hebben duizenden Cubanen een vlucht naar Nicaragua geboekt, vanwaar zij verder over land naar de Mexicaanse grens met de VS trokken. Zonder dat het officieel erkend wordt, is het aannemelijk dat Nicaragua deze beslissing in samenspraak met Cuba heeft genomen. Diverse analisten buiten Cuba vermelden telkens twee mogelijke redenen.

De eerste reden heeft te maken met de voedselrellen van 11 juli 2021, waarbij ruim 700 manifestanten tot vrij zware gevangenisstraffen voor het ondermijnen van de openbare orde werden veroordeeld. Net als bij de Mariel-exodus in 1980 legt Cuba de burgers die willen vertrekken geen stobreed in de weg legt en haalt zo de druk van de ketel.

Een tweede reden is dat Cuba sinds 1959 permanent op zoek is naar openingen om de relaties met de VS te normaliseren, en dus ook van de blokkade af te geraken. Het oplossen van de huidige migratiegolf is een politieke opportuniteit om de VS aan de onderhandelingstafel te krijgen.

Cuba pleit voor een ordelijke en wettelijke migratie

De Cubaanse overheid heeft zich nooit tegen migratie verzet, maar pleit er voortdurend voor dat deze ordelijk en wettelijk verloopt. Daarom heeft Cuba altijd aangedrongen op overleg met de VS over migratie. In 1994 tekenden de twee landen een akkoord: halfjaarlijks bespreken zij de migratie-evoluties en de VS verbindt zich ertoe om jaarlijks 20.000 Cubanen tot zijn grondgebied toe te laten. Geen enkele regering leefde dit akkoord volledig na. Na het ‘geluidsgolvenincident’ op de VS-ambassade in Havana, zette President Trump in 2017 het verdrag on hold. Maar de recente migratiegolven,

niet alleen van Cubanen, bezorgden de regering Biden zware kopzorgen.

Met meer dan 2 miljoen migranten aan de Mexicaanse grens in het fiscaal jaar 2022, was de situatie onhoudbaar. Vijfhonderd duizend van hen kwamen uit Venezuela, Cuba en Nicaragua. Onder deze druk hernoemde Biden in april en november ’22 het halfjaarlijks overleg met Cuba, wat leidde tot een nieuw akkoord.

President Biden hervat de uitreiking van inreisvisa voor Cubanen

Deze onderhandelingen leidden in november ’22 reeds tot positieve resultaten. In het fiscaal jaar ’22 reikte de VS voor het eerst sinds 2017 twintig duizend inreisvisa aan Cubanen uit, zoals bepaald in het akkoord van 1994. Op 5 januari ’23 kondigde president Biden nieuwe migratiemaatregelen aan. Het VS-consulaat in Havana hervat zijn normale werkzaamheden zodat de Cubanen op wettelijke basis een visum kunnen aanvragen. Daarnaast keurde Biden een nieuw ‘parole program’ goed: de VS zal maandelijks 30 duizend migranten uit Cuba, Venezuela, Nicaragua en Haiti toelaten. De kandidaten moeten een aanvraag online invullen waarin ze bewijzen dat ze kunnen rekenen op een ‘geldschutter’ in de VS die voor hen garant staat. Na een gezondheids- en een veiligheidsscreening krijgen zij voor twee jaar een verblijfs- en werkvergunning.

Met deze maatregelen hoopt Biden de illegale migratie te ontmoedigen. Daarom ook sluit hij de zuidelijke grens met Mexico en zullen maandelijks 30 duizend illegale migranten terug over de grens met Mexico worden gezet. Wat er daarna met deze mensen moet gebeuren, is een groot vraagteken.

Migratie is politiek en sociaal aanvaard

De jaren na de Revolutie van 1959 lagen voornamelijk politieke motieven aan de basis van de vlucht naar de VS. De Cubaanse overheid bestrafte jarenlang ook de ‘landverraders’ met het ontnemen van alle rechten en eigendom. Maar met het Decreto-Ley No. 302 heeft de Cubaanse regering het thema ‘migratie’ gedepolitiseerd.

Zo kunnen zo goed als alle eerder uitgeweken Cubanen naar hun land terugkeren en kunnen de Cubanen zonder beperkingen naar het buitenland reizen. Migratie is een gegeven zoals dat ook in andere landen van de regio voorkomt. Cubanen migreren, tijdelijk of definitief, om elders financiële reserves op te bouwen.

Migratie is gewoon één van de manieren om in het levensonderhoud te voorzien, niet alleen voor de migrant maar ook voor de achterblijvende familie. ‘El que tenga FE se salvará - Wie erin gelooft, is gered’ is een populaire uitdrukking en verwijst naar de financiële steun vanuit de VS via geldtransferts (remesas) of via investeringen in kleine familiale ondernemingen in Cuba.

Cubanen houden van hun familie, waar ze ook wonen. Reizen en migreren zijn ook een manier om de familiebanden te onderhouden. In de VS leven 1,3 miljoen Cubanen en zeker zij die na de jaren '90 migreerden, hebben nooit de banden met de familie opgezegd, in tegendeel. Zelfs onder de Cubano-americanos in Florida die voorstander van de blokkade zijn, is de meerderheid tegen de reisbeperkingen die de VS oplegt om naar Cuba te reizen. Familiehereniging binnen of buiten Cuba is een constante in de migratiegeschiedenis van het land. Vooral onder jonge Cubanenleeft de migratielijn als een alternatieve carrière mogelijkheid. Interessant zijn de resultaten van een beperkte steekproef van 2016 onder 112 studenten van 28 verschillende faculteiten aan de universiteit van Havana.

ANA BELÉN MONTES IS VRIJ !

Ana Belén Montes is een vrouw die onze bewondering verdient. Alles riskerend in de strijd naar een meer rechtvaardige wereld zoals de Cubaanse vijf of de klokkenluiders die door de V.S. vervolgd worden zoals Julian Assange, Chelsea Manning en Edward Snowden.

Zij is bij ons ten onrechte minder bekend. De 21e september 2001 werd ze aangehouden in de V.S. op beschuldiging van samenzwering om te spioneren voor Cuba. Ze was een topanaliste in de DIA (Defense Intelligence Agency) van de Verenigde Staten met standplaats in het Pentagon. In oktober 2002 werd ze veroordeeld tot 25 jaar gevangenis om “aan Cuba informatie te hebben doorgespeeld die het eiland toeliet de plannen van agressie tegen Cuba te kennen”.

Deze dappere idealistische vrouw riskeerde alles om het onrecht tegen een land dat niet het hare was af te wenden. We herinneren ons bv de bomaanslagen die van uit de terreurbewegingen in Miami gepland waren in de jaren '90.

Ana Belén Montes werd in januari 2023 vrijgelaten onder voorwaarden en verblijft nu in haar geboortestreek in Puerto Rico. Ze heeft 19 jaar van haar leven doorgebracht in een militaire gevangenis met de hoogste graad van beveiliging.

Enkele uitspraken van haar tijdens haar proces zeggen veel over haar edelmoedige motieven.

“Je kan de wereld bekijken als een land waar het de plicht van eenieder is zijn naaste even graag te zien als zichzelf. Maar dat principe is ook geldig voor de verhouding met alle buurlanden die harmonieus moet zijn m.a.w. met onverdraagzaamheid en begrip voor de verschillen.

48% zien migratie als een tijdelijk optie en 16 % als een definitieve oplossing om zich sociaal en economisch op te werken.

Migratie is een proces van vertrekken en terugkeren, circulaire migratie genoemd.

Dr. José Ramón Cabañas Rodríguez, directeur van het CIPI - Centro de Investigación de Política Internacional volgt de Cubaanse migratiebewegingen op de voet en komt tot nog een interessante vaststelling. Zelfs de Cubanen die om politieke motieven het vaderland verlieten, gedragen zich verder in het gastland als economische migranten. Zij bouwen hun leven uit zonder zich te engageren in een politieke beweging gericht op een regimewissel in Cuba.

Bronnen:

<https://journals.openedition.org/etudescaribeennes/21355>

<http://www.cubadebate.cu/especiales/2023/01/13/viaje-a-la-tierra-prometida-por-que-emigran-los-cubanos-1/>

<https://revistas.uh.cu/novpob/article/view/437/378>

<http://www.cubadebate.cu/noticias/2023/01/05/anuncia-estados-unidos-nuevas-politicas-migratorias-para-cuba-haiti-y-nicaragua/>

Het principe moet zijn dat we andere staten behandelen zoals we zelf willen behandeld worden. Helaas hebben de V.S. dit principe nooit toegepast op Cuba. Ik heb dus meer mijn geweten gevuld dan de wet.

Ik beoordeel de politiek van de V.S. tegenover Cuba als wreed en onrechtvaardig en ik zag me moreel verplicht Cuba te helpen tegen onze pogingen om daar onze waarden en ons systeem op te leggen. We hebben gedurende 40 jaar blijk gegeven van onverdraagzaamheid en minachting tegenover Cuba. Nooit hebben we het recht erkend van Cuba om de eigen toekomst te kiezen en de eigen idealen van gelijkheid en rechtvaardigheid.

Ik begrijp niet waarom we voortgaan met te dicteren welke leiders Cuba moet hebben en welke niet en welke de meest adequate wetten zijn voor die natie. Waarom laten we ze niet beslissen over de vorm waarin ze hun binnenlandse zaken willen regelen zoals wij dat zelf al gedurende 200 jaar gedaan hebben?

Mijn grootste wens is dat er een vriendschappelijke relatie komt tussen de Verenigde Staten en Cuba en dat mijn zaak er toe bijdraagt dat de V.S. in die richting evolueert.

Vandaag zien we heel duidelijk dat onverdraagzaamheid en haat, zij het door individuen of regeringen, enkel pijn en zwaar lijden teweeg brengen. Ik hoop dat de V.S. in de toekomst een andere weg zal volgen”.

Regi Rotty

El bloqueo

1c4cuba: Daag de banken uit en stort 1€

Vele banken weigeren om overschrijvingen naar Cuba of met een vermelding van het woord 'Cuba' uit te voeren. Tegen de richtlijnen van de Europese Unie in, voeren zij de VS-blokkade feitelijk mee uit. Deze wanpraktijk klaagt de Coördinatie Opheffing Blokkade al jaren aan. Dit jaar sluiten we aan bij de campagne **1c4cuba (one cent for Cuba)**, die werd opgestart in Groot-Brittannië en ondertussen door meerdere landen is overgenomen.

Alle informatie vind je op <https://1c4cuba.eu/>.

Stap 1: Hoe kan je de campagne steunen?

Het opzet is simpel: stort **1€ naar een rekening in het buitenland** met een duidelijke vermelding van het woord 'Cuba'. Zo krijgen we een duidelijk zicht op **welke banken** de blokkade hier toepassen en kunnen we hen **aanklagen** bij de bevoegde instantie.

Voor de campagne kan je storten op volgende rekening in het Verenigd Koninkrijk:

Naam: **1C4C**

IBAN: **GB35 NWBK 5210 3321 1628 59**

BIC: **NWBKGB2L**

Stap 2: Volg de betaling op

Mogelijk **ontvang je een telefoontje van de bank** om meer uitleg te geven over het doel en de bestemming van de betaling. Vraag waarom ze de betaling beoordelen. Je kan antwoorden dat de groep waarnaar u geld stuurt een organisatie is die geld inzamelt voor hulp aan Cuba. Vraag aan het einde van elk telefoongesprek een schriftelijk verslag van het gesprek.

♦ **Is de betaling gelukt?** Breng ons op de hoogte zodat we weten welke banken de betalingen toestaan. Doe zo mogelijk een nieuwe overschrijving via een andere bank.

♦ **Is de betaling niet gelukt?** Als de bank uw betaling afwijst, kan je een **telefoontje** krijgen waarin wordt uitgelegd waarom uw betaling werd geweigerd. Dring aan op een schriftelijke uitleg waarom de overboeking niet is uitgevoerd. Je kunt dit best schriftelijk aanvragen: "Ik dring aan op een **schriftelijke uitleg** over de weigering de overschrijving uit te voeren. Ik verzoek dat deze uitleg binnen vijf werkdagen na de datum van deze e-mail wordt verstrekt".

Stap 3: Vertel ons uw ervaring met de banken via coordinatie.blokkade@gmail.com. Dat laat ons toe een overzicht te maken van de banken die wel of niet een overschrijving weigeren.

Maar belangrijker nog, met **een gebundeld dossier** over geweigerde betalingen zullen wij bij de Thesaurie en de minister van Financiën de ongeoorloofde politiek van de banken aanklagen.

Stap 4: Deel elke weigering van een betaling op **sociale media** met hashtag #1c4cuba.

Nog dit: **op 16 april '23** om 19u organiseert 1c4cuba een boeiende **internationale videoconferentie**. Noteer alvast de datum in je agenda. Meer informatie volgt via <https://www.facebook.com/1c4Cuba>.

President Biden: het is nu of nooit!

De volgende maanden bieden president Biden een unieke kans om de relaties met Cuba te verbeteren. Zowel het Staatsdepartement van de VS als het Cubaanse Ministerie van Buitenlandse Relaties geven voorzichtige signalen om de vijandige relatie gecreëerd onder president Trump te vervangen door een meer constructieve verhouding. Maar de tijd dringt. In de herfst van dit jaar komt de VS weer in verkiezingsmodus. Elke belangrijke politieke beslissing zal dan afgewogen worden op haar electorale wenselijkheid. Het verleden heeft geleerd dat de blokkade een belangrijk intern electoraal onderwerp is, dat op de nationale buitenlandpolitiek weegt.

De voorbije maanden hebben zowel Washington als Havana kleine stappen gezet om de spanningen te verminderen.

- In april '22 toonde de VS zich bereid om de halfjaarlijkse gesprekken over migratie, afgesproken in 1994 maar door Trump afgebroken in 2018, te hervatten. De onderhandelingen werden succesvol afgesloten en hebben de VS en Cuba dichter bij elkaar gebracht. Diplomaten van beide landen zetten de gesprekken over andere onderwerpen van gemeenschappelijk belang verder.
- In mei '22 herstelde president Biden de mogelijkheid op familiebezoek en versoepelde hij het sturen van financiële steun naar Cuba. Als tegenprestatie nam Cuba de beslissing om deze remesas niet meer via een met het leger verbonden agentschap te laten verlopen.
- In oktober bood de VS na de doortocht van orkaan Ian twee miljoen dollar humanitaire hulp aan. Omdat de VS in het verleden steeds voorwaarden aan een hulpaanbod verbond, was dit voor Cuba niet aanvaardbaar. Deze keer en voor de eerste maal kwamen beide landen tot een akkoord om de hulp via het Rode Kruis te laten lopen.

Een hoopgevend teken is ook de benoeming van Christopher Dodd tot Speciale Presidentiële Raadgever voor de Amerika's. Dodd heeft als senator vele jaren geijverd om de blokkade op te heffen. Hij besefte dat de vijandige politiek gericht op een 'regimewissel' een dure mislukking is.

Het is aan de VS om de eerste stap te zetten, want het was ook de VS die onder Trump de positieve tendens in de relaties met Cuba abrupt afbrak. President Biden heeft keuze genoeg om positieve stappen te zetten, want nog altijd zijn de meeste maatregelen van Trump van kracht. Een belangrijke eerste stap is Cuba te schrappen van de lijst van landen die het terrorisme steunen.

Heeft president Biden de politieke wil en moed om de te verwachten kritiek van de Republikeinse oppositie te trotseren? De komende maanden zijn alvast cruciaal. Het is nu of nooit.

1c4cuba : Défiez les banques et déposer 1 EURO

Beaucoup de banques refusent d'exécuter des ordres de paiement vers Cuba ou avec mention de Cuba. En opposition avec les directives de l'Union Européenne, ils contribuent de fait au blocus américain de Cuba. Cette malversation est dénoncée depuis des années par la Coordination pour la levée du blocus. Cette année, nous nous joignons à la campagne **1c4cuba ("one cent for Cuba")**, qui a été lancée en Grande-Bretagne et a depuis été adoptée par plusieurs pays.

Vous trouverez toutes les informations sur le site <https://1c4cuba.eu/>.

Etape 1 : Comment soutenir cette campagne ?

La consigne est simple : verser **1 EUR sur un compte étranger** avec le mot "Cuba" dans le texte de communication. Nous saurons ainsi exactement **quelles sont les banques** qui appliquent le blocus et nous pourrons alors **porter plainte** auprès des instances concernées.

Pour cette campagne, vous pouvez verser 1 EUR sur le compte suivant en Angleterre (à l'origine de cette campagne)

NOM: **1C4C**

IBAN: **GB35 NWBK 5210 3321 1628 59**

BIC: **NWBKGB2L**

Etape 2 : Suivre le paiement

Vous allez peut-être être **contactée par téléphone par la banque** pour donner plus d'informations sur l'objectif et la destination de votre paiement. Demandez alors pourquoi ils examinent ce paiement. Vous pouvez alors répondre que l'organisation- à laquelle vous envoyez de l'argent-, récolte des fonds pour aider Cuba.

♦ **Si la banque accepte le paiement**, informez-nous afin que nous sachions quelles banques effectuent des paiements. Si possible, recommencez auprès d'une autre banque en faisant la même chose.

♦ **Si la banque rejette le paiement**, vous allez peut-être recevoir **un coup de fil** vous expliquant pourquoi votre paiement a été refusé. Insistez pour obtenir une **explication écrite** de la raison pour laquelle le transfert n'a pas été effectué. Vous pouvez faire cette demande par écrit : "J'insiste pour recevoir une explication écrite sur le refus d'exécuter mon virement. J'attends recevoir cette explication dans les cinq jours ouvrables après l'envoi de cet email".

Etape 3 : Racontez-nous votre expérience avec les banques via coordinatie.blokkade@gmail.com. Cela nous permettra d'avoir **un aperçu** des banques qui refusent ou acceptent de faire des transferts d'argent vers Cuba. D'autant plus important que sur base de ce **dossier accumulant** les refus de paiement, nous pouvons dénoncer la politique illicite des banques auprès du Trésor et du Ministre des Finances belge.

Étape 4 : Partagez chaque refus de paiement sur les **réseaux sociaux** avec le hashtag #1c4cuba.

Et encore : **le 16 avril 2023 à 19h**, 1c4cuba organise une "bouillonnante" **vidéoconférence internationale**. Bloquez la date dans votre agenda. Plus d'informations sur <https://www.facebook.com/1c4Cuba> .

Président Biden: C'est maintenant ou jamais!

Ces prochains mois, le président Biden aura une occasion unique d'améliorer les relations avec Cuba. Autant le Département d'Etat des Etats Unis que le Ministère cubain des Relations Extérieures ont donné des signes prudents de vouloir établir des rapports plus constructifs que la relation précaire créée sous le président Trump. Mais le temps presse. En automne de cette année, des élections auront de nouveau lieu aux Etats Unis. Chaque décision politique majeure sera alors évaluée en fonction de son opportunité électorale. Le passé a montré que le blocus est une question électorale importante aux Etats Unis et qu'elle pèse sur sa politique étrangère. Ces derniers mois Washington et La Havane ont accompli des petits pas pour diminuer les tensions entre les deux pays.

- En avril '22, les Etats Unis se sont montrés prêts à reprendre les pourparlers semestriels sur la migration, initiés en 1994 mais suspendus en 2018 par Trump. Les négociations ont bien abouti et ont rapproché Cuba et les Etats Unis. Des diplomates des deux pays ont poursuivi les discussions sur d'autres sujets d'intérêt commun
- En mai '22 le président Biden a rétabli la possibilité des visites à la famille à Cuba. Il a aussi assoupli les mesures sur l'envoi de soutien financier vers Cuba. En contrepartie, Cuba a pris la décision de ne plus faire passer ces envois de "remesas" via une agence liée à l'armée.
- En octobre '22, les Etats-Unis ont offert 2 millions de dollars d'aide humanitaire après le passage de l'ouragan Ian. Les États-Unis ont toujours attaché des conditions aux offres d'aide dans le passé, ce qui n'était pas acceptable pour Cuba. Cette fois et pour la première fois, les deux pays sont parvenus à un accord pour acheminer l'aide par l'intermédiaire de la Croix-Rouge cubaine.

Autre signe d'espoir, la nomination de Christopher Dodd comme conseiller présidentiel spécial pour les Amériques. En tant que sénateur, Dodd a fait pression pendant de nombreuses années pour lever le blocus. Il estime que la politique hostile visant un "changement de régime" s'avère un échec coûteux. C'est aux Etats Unis de faire le premier pas car ce sont eux qui, sous la présidence de Trump, ont rompu abruptement les tendances positives pour améliorer les relations avec Cuba. Le Président Biden a assez de choix pour accomplir des pas positifs car la plupart des mesures mises en place par Trump sont toujours en vigueur. Un premier pas très important serait de retirer Cuba de la liste des pays qui soutiennent le terrorisme.

Le président Biden a-t-il cette volonté politique et ce courage pour affronter les critiques attendues de l'opposition républicaine ? Les prochaines mois seront cruciaux. C'est maintenant ou jamais.

IN MEMORIAM MARIE-JOSÉ

Marie-José, selon sa volonté, nous a quittés le 2 janvier. Elle était née le 3 décembre 1931 à Les Hayons, dans cette Ardenne qui lui était chère. Elle a dû travailler dur pour payer ses études d'infirmière, un métier qu'elle adorait et qu'elle a poursuivi après sa pension, en militante dans la Maison Médicale Santé Plurielle.

Elle aimait voyager et a découvert de nombreux pays, dont Cuba dont elle devient une amie engagée et infatigable.

Elle a accompagné toutes nos activités pendant près de 35 ans et a soutenu notre association par un engagement total.

Dès que Marie-José a rejoint les Amis de Cuba elle a immédiatement joué un rôle actif fondamental dans notre association par son engagement, son enthousiasme, sa fidélité, une solidarité sans failles et des amitiés indestructibles. Militante à tout les niveaux, dans les stands d'information, les manifestations, la gestion de la régionale de Bruxelles et durant plusieurs années comme membre du Conseil d'administration national.

Cet engagement ne surprend pas quand on se remémore toutes les activités de Marie-José. Déjà son choix professionnel en tant qu'infirmière, un métier d'aide et de soutien aux autres. Ses engagements sont multiples : déléguée syndicale de la CGSP/FGTB, membre de la commission femmes du syndicat.

Engagée activement pour de nombreuses causes : la lutte des peuples pour leur libération et leur autonomie, le Vietnam, la Palestine, le Nicaragua, le Venezuela et bien sûr Cuba, les luttes des peuples africains, Angola, Guinée, Cap Vert, Sahara Occidental, le combat contre l'Apartheid et tant d'autres.

De nombreux fronts de lutte peuvent compter sur son soutien : Attac, les Amis du Monde Diplomatique, le comité Assange, où elle ne rate aucune activité. Pensionnée elle travaille encore comme volontaire dans une maison syndicale. Et je suis certain que cette énumération de ses nombreux engagements est loin d'être complète.

L'annonce de son décès a suscité des dizaines de messages, par e-mail, par téléphone, sur Facebook, témoignant tous d'une profonde amitié.

Au sein des Amis de Cuba des témoignages nous sont parvenus de toutes les régionales de notre association, d'Anvers, de Bruxelles, de Louvain, de Gand, de Liège et de Mol, et de la part de membres qui vivent à l'étranger, du Luxembourg, du Portugal et bien sûr de Cuba.

La présence de l'ambassadrice de Cuba et du 2e de mission lors de l'hommage confirment l'estime que nos amis lui portent.

De Cuba nous avons reçu des messages d'amis Cubains, de Norma Goicochea Estenoz, qui a été ambassadrice en Belgique durant près de huit ans, et de la grande amie de Marie-José, Eliselia Lucia Díaz Suarez, qui la considérait comme faisant partie de sa famille. Et nous pourrions continuer longtemps cette énumération. Pour tous Marie-José était cette amie fidèle, cette militante infatigable.

Dans le domaine plus personnel Marie-José était aussi cette Ardennaise fidèle à sa région, qui ne ratait jamais le brame des cerfs.

Son amour pour les chats était bien affirmé, même à Cuba, comme Eliselia nous le raconte, que lors d'un séjour à Cuba où elle logeait chez elle, elle se levait tôt le matin pour nourrir une nichée de chatons abandonnés par leur mère et laissait des devises pour leur acheter du lait, et tous ont survécu.

Tout cela caractérise Marie-José et nous avons tous d'innombrables souvenirs des actions solidaires, des luttes communes, de la présence et de l'amitié de Marie-José.

Je termine en citant encore une fois son amie Eliselia qui nous dit : "Pour elle il n'y a pas d'adieu, mais la bienvenue dans le monde des bons et des irremplaçables".

Hasta siempre Mariejo

BODY (03/12/1931 – 02/01/2023)

Freddy Tack

Marie-José heeft ons, volgens haar wil, verlaten op 2 januari. Zij werd geboren op 3 december 1931 in Les Hayons, een Ardeens dorpje dat ze aanbidde. Zij moest hard werken om haar studies van verpleegster te betalen, een beroep waarvan zij hield en dat ze verderzette na haar pensionering door als vrijwilliger te werken in het Medisch Huis Santé Plurielle. Zij hield van reizen en ontdekte talrijke landen, waaronder Cuba waarvan zij een trouwe en onvermoeibare vriendin werd.

Zij vergezelde ons gedurende bijna 35 jaar op alle activiteiten en steunde onze vereniging door een totaal engagement.

Zodra Marie-José toetrad tot de Vrienden van Cuba speelde zij onmiddellijk een fundamentele actieve rol in onze vereniging door haar engagement, haar enthousiasme, haar trouw, een solidariteit zonder grenzen en onvernietigbare vriendschapsbanden. Miltante op alle niveau's, in de infostands, de betogingen, het beheer van de afdeling Brussel, en gedurende jaren als lid van de nationale raad van bestuur.

Dit engagement verrast niet wanneer men alle activiteiten van Marie-José overloopt. Enkel reeds haar beroepskeuze als verpleegster, een beroep van hulp en steun aan de anderen. Haar engagementen zijn veelvoudig : syndicaal afgevaardigde voor de ACOD/ABVV, lid van de vrouwencommissie van de vakbond. Actief verbonden voor talrijke zaken o.a. de strijd van de volkeren voor hun bevrijding en hun autonomie : Vietnam, Palestina, Nicaragua, Venezuela en natuurlijk Cuba, en de strijd van Afrikaanse volkeren in Angola, Guiné, Kaapverdië, de Westelijke Sahara, de strijd tegen de apartheid en zovele andere.

Talrijke strijdfronten kunnen rekenen op haar steun : Attac, de Vrienden van "Le Monde Diplomatique", het comité Assange, verenigingen waar zij geen enkele activiteit mist. Gepensioneerd werkt zij verder als militante in een medisch huis in Brussel. En ik ben er zeker van dat deze opsomming van haar engagementen verre van volledig is.

De mededeling van haar overlijden gaf aanleiding tot tientallen berichten, per e-mail, per telefoon, op Facebook, allen getuigend van een diepe vriendschap.

Binnen de Vrienden van Cuba ontvingen wij getuigenissen uit alle regionale afdelingen van onze vereniging, uit Antwerpen, Brussel, Leuven, Gent, Luik en Mol, en van leden die in het buitenland leven, uit Luxemburg, Portugal en natuurlijk Cuba.

De aanwezigheid van de ambassadrice van Cuba en de 2e verantwoordelijke van de ambassade op de rouwhulde bevestigen de achtig waarvan ze genoot.

Uit Cuba kregen wij berichten van Cubaanse vrienden, van Norma Goicochea Estenoz, die gedurende 8 jaar ambassadrice van Cuba was in België, en van de trouwe vriendin van Marie-José, Eliselia Lucia Díaz Suarez, voor wie zij deel uitmaakte van de familie.

En wij zouden nog lang deze opsomming kunnen verder zetten. Voor allen was Marie-José de trouwe vriendin, de onvermoeibare miltante.

Op persoonlijk vlak was Marie-José ook de Ardense, trouw aan haar regio waar ze nooit het gebrul van de herten miste.

Haar liefde voor katten was wel bekend, zelfs in Cuba, zoals Eliselia ons vertelt dat zij tijdens een verblijf elke dag vroeg opstond om katjes te voeden die de moeder had verwaarloosd, en geld achter te laten om melk te kopen voor de diertjes die allen overleefden.

Dit alles omschrijft Marie-José en wij hebben allemaal ontelbare souvenirs van solidaire acties, gemeenschappelijke strijd, en van de aanwezigheid en vriendschap van Marie-José.

En ik eindig nogmaals met een uitspraak van Eliselia : "Voor haar is er geen afscheid, maar een welkom in de wereld van de goeden en de onvervangbaren".

Hasta siempre Mariejo

DOMINER CUBA – UNE OBSESSION NORD-AMÉRICAINE

F. Tack

Depuis leur indépendance les États-Unis n'ont jamais abandonné l'idée de dominer Cuba. Ils ont proposé l'achat de l'île à l'Espagne, sont intervenus dans la guerre pour indépendance, ont dominé l'île dès sa soi-disant indépendance jusqu'en 1959, quand Cuba accède à sa véritable indépendance avec le triomphe de la Révolution. Deux événements importants dans l'histoire de Cuba sont survenus en février : le 15 février 1898 l'explosion du USS Maine dans le port de La Havane, et le 16 février 1903 l'implantation par les États-Unis de la base navale de Guantánamo. Deux anniversaires qui illustrent l'obsession de domination des États-Unis et qui méritent un bref retour en arrière dans l'histoire mouvementée de Cuba.

Il y a 125 ans - l'explosion du Maine

Le cuirassé USS Maine entre dans le port de La Havane le 25 janvier 1898 pour une "visite amicale", en pleine guerre entre les indépendantistes cubains et les colonisateurs espagnols. L'équipage est composé de 26 officiers et de 328 membres d'équipage.

Le mardi 15 février 1898 une explosion détruit le cuirassé et les trois quarts de l'équipage sont tués. Les enquêtes menées durant des années ne donneront jamais une explication claire : accident ? Sabotage ? Mais un fait est indiscutable : l'explosion tombe au bon moment pour justifier une intervention militaire, avec des objectifs clairs de domination, dans la guerre menée par les Cubains contre le régime colonialiste espagnol. Une manipulation qui a fourni le prétexte idéal pour une intervention militaire.

Un retour en arrière

L'obsession de domination de Cuba remonte loin dans le temps. En 1809 Thomas Jefferson essaye d'acheter l'île car "J'ai toujours considéré l'acquisition de Cuba comme la chose la plus intéressante qui pourrait se joindre à notre système d'États" déclare-t-il à l'époque.

En 1823 c'est John Quincy Adams qui écrit : "Si une pomme, arrachée de son arbre par une tempête ne peut que tomber au sol, Cuba désarticulé par sa connexion antinaturelle avec l'Espagne et incapable de se suffire à lui-même, ne peut que tomber vers l'Union Nord-Américaine".

Plusieurs présidents essayeront encore de faire pression sur l'Espagne, en vain, pour leur vendre Cuba.

Finalement l'intervention se fait par la force. En avril 1898 la guerre avec l'Espagne est officiellement déclarée et le 22 juin le premier débarquement de soldats nord-américains a lieu à l'est de Santiago de Cuba.

A l'occasion de cette date anniversaire Miguel Díaz-Canel a rappelé : "Ils se sont accaparés du pays jusqu'en 1959. Aujourd'hui ils ne nous pardonnent pas notre indépendance".

Il y a 120 ans - Guantánamo

Le 16 février 1903 le gouvernement de Estrada Palma céde un territoire de 117,6 km² pour l'établissement d'une base navale nord-américaine à Guantánamo. Un territoire toujours occupé illégalement, contre la volonté du peuple cubain et dont la Révolution cubaine réclame la restitution depuis 1959.

L'octroi de cette partie du territoire national se base sur l'amendement Platt, imposé de force, sous la menace d'une intervention militaire, et incorporé à la Constitution de la nouvelle République en mars 1901. L'article VII de cet amendement stipule la cession de portions du territoire cubain pour y établir des bases navales "afin de créer les conditions pour les États-Unis pour maintenir l'indépendance de Cuba et protéger la population de ce pays, ainsi que pour sa propre défense".

L'article III stipule que "Cuba octroie aux États-Unis le droit d'intervenir militairement dans l'île si (selon leur avis) la vie, les propriétés ou les libertés individuelles sont menacés".

Deux dates qui marquent l'histoire de Cuba et ne laissent aucun doute au sujet des intentions de domination par les États-Unis. Intentions encore toujours très vives et démontrées quotidiennement par les agressions, les campagnes de déstabilisation, l'étranglement économique criminel, avec pour seul objectif de ramener Cuba dans la sphère d'influence d'un impérialisme qui n'a jamais admis sa défaite face à la fermeté du peuple cubain.

Sources :

- Hugh Thomas : *Cuba. The pursuit of freedom.*
New York, Harper & Row, 1971.
- Jean Lamore : *Cuba.*
Paris, Presses Universitaires de France, 1970.
- Francisca López Civeira : *Historia de las Relaciones de EE.UU con Cuba.*
La Habana, Ministerio de Educación Superior, 1985.
- www.cubadebate.cu/especiales/2023/02/15/la-explosion-del-maine-hace-125-anos
- www.granma.cu/cuba/2023-02-15/la-base-yanqui-en-guantanamo-es-fruto-del-servilismo-hace-120-anos-15-02-2023-23-02-39

LIBROS

F. Tack

Isabelle Vanbrabant en Julie Steendam
100 jaar om de zee te stoppen. Hoe
Cuba de klimaatverandering indijkt.
Uitgeverij EPO, 2023

Een zeer interessant boek dat een thema bespreekt dat in de media zelden aan bod komt. Inderdaad, Cuba beschikt over een ambitieus klimaatplan, de "Tarea Vida" (levenstaak), dat loopt tot 2100 en talrijke gevolgen van de klimaatverandering wil bestrijden.

Talrijke aspecten komen aan bod : de bescherming van de kustzones, de stijging van de temperatuur, de aanpassingen voor het toerisme (alhoewel deze sector grote inkomsten meebrengt) op lange termijn, de verplaatsing van hotels en woningen ingevolge de stijging van het niveau van de zee (130 gemeenten zijn in gevaar tegen het einde van de eeuw), de bescherming van de mangroves en de koraalriffen, de beste buffers tegen stormen en invasie van zout water, en zoveel meer. Een uniek klimaatplan in de wereld.

Zoals Isabelle en Julie het verklaarden in een interview aan "De Morgen" (10/02/2023) : "Als Cuba dit kan heeft geen enkel westers land nog een excuus".

TEMAS 112 - Crisis - octubre-diciembre 2022

La revue TEMAS offre un numéro très intéressant, disponible en PDF sur www.temas.cult.cu, avec comme thème central la crise sous ses différents aspects (crise du capitalisme, guerre, crise économique, etc.). Pour les amis qui dominent l'espagnol, ci-dessous le sommaire de ce numéro à ne pas manquer.

Debate en torno al concepto de crisis en el capitalismo. Efectos psicosociales de un problema global y de una guerra.

Crisis y transición : lo prometido, lo planificado, lo esperado.

Las crisis en el desarrollo económico de Cuba.

La economía cubana en el contexto exterior : realidades y desafíos.

Criptomonedas y negocios : innovaciones en tiempos de crisis.

Trabajo, empleo e informalidad en tiempos de crisis. Aprendizajes y desafíos.

Crisis : cotidianidad y subjetividades en tiempos inciertos.

Crisis y migraciones desde un enfoque psicosocial de la vida cotidiana.

Controversia : Las causas de la corrupción.

Entretemas : Presente y futuro de la dirección participativa en el nuevo contexto empresarial cubano.

Unificación cambiaria a la luz del caso cubano.

Gastos privados en educación, un nuevo reto para las familias cubanas.

Lectura sucesiva : La responsabilidad de tener colonias y esclavos. Historiografía reciente en España sobre Cuba.

La Unión Europea y Cuba en la literatura académica europea (1988-2022)

El poeta-pintor.

ASSEMBLÉE GÉNÉRALE STATUTAIRE

Notre assemblée générale nationale aura lieu le 17 juin 2023 à Liège.

Bloquez déjà cette date dans votre agenda. Les infos concrètes vous seront communiquées par lettre ou par e-mail dès que possible. (Veuillez nous communiquer votre adresse e-mail, cela limite les frais de port).

Nos amis de Liège qui se chargent de l'organisation se feront, comme toujours, un plaisir de vous accueillir.

STATUTAIRE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Onze nationale algemene ledenvergadering zal dit jaar doorgaan op 17 juni 2023 in Luik.

Leg deze datum reeds vast in uw agenda. De concrete info zal u medegedeeld worden per brief of per e-mail (gelieve uw e-mail adres op te sturen, dit beperkt de portkosten).

Onze Luikse vrienden die de organisatie verzorgen zullen, zoals steeds, blij zijn u te ontvangen.

Inhoud - Sommaire

- 3 Edito
- 5 Actua : Cuba – États-Unis
- 6 Actua : voor Cuba is solidariteit geen ijdel woord
- 7 Actua : breves
- 9 Enkele indrukken – Quelques impressions
- 12 De grote emigratiegolf
- 14 Ana Belén Montes is vrij !
- 15 El bloqueo
- 18 In memoriam : Mariejo
- 20 Historia
- 21 Libros
- 22 Colofon

MARIEJO

De Vrienden van Cuba vzw - Les Amis de Cuba asbl

Neptunuslaan/Avenue Neptune 24 b10-1190 Vorst - Forest

• E-mail : info@cubamigos.be

Lidgeld (jaarlijks) 16€ - 8€ (2e en volgend lid van het gezin) - 10€ (studenten tot 25 jaar)

Contribution (an) 16€ - 8€ (2ème et membre suivant de la famille) - 10€ (étudiants jusqu'à 25 ans)

Gelieve bij de storting van uw lidgeld niet te vergeten uw adres en e-mail adres te vermelden.

Prière de mentionner votre adresse et adresse e-mail lors dus payement de votre cotisation.

Rekening - Compte : De Vrienden van Cuba vzw - Les Amis de Cuba asbl

IBAN nr : BE90 523080117732

BIC Triobebb

ON - NE : 412063027

De vzw "De vrienden van Cuba" is een vereniging die tot doel heeft de toenadering tussen het Belgische en het Cubaanse volk te bevorderen en aan haar leden en het publiek middelen ter beschikking te stellen om tot een betere kennis te komen van de Cubaanse realiteit. Zij heeft geen enkel partijpolitiek karakter.

Onze eigen artikels mogen geheel of gedeeltelijk overgenomen worden mits bronvermelding. Graag een presentexemplaar.

L'asbl "Les Amis de Cuba" est une association qui a pour but d'oeuvrer au rapprochement entre le peuple belge et le peuple cubain et de mettre à disposition de ses adhérents et du public des moyens d'accéder à une meilleure connaissance de la réalité cubaine.

Elle n'a aucun caractère de parti politique.

Les articles de nos membres peuvent être repris entièrement ou partiellement, avec mention de l'origine. Prière de nous faire parvenir un exemplaire témoin.

Voorzitter/Président : Regi Rotty - rotty.regi@scarlet.be

Ondervoorzitter/Vice-président : Freddy Tack -

freddy.tack@belgacom.net.

Schatbewaarder/Trésorier : Guido Schutz -

guido.schutz@skynet.be

CONTACT

Brussel-Brabant - Bruxelles-Brabant : Freddy Tack - 02/

428.79.97 en Anne Delstanche - 02/640.43.10

Antwerpen : Wim Leysens - 0495/71.02.54

Liège : Régi Beauduinnet - 085/31.29.08 - Facebook :

Les Amis de Cuba Liège

Gent, Aalst en West-Vlaanderen : Mireille Lefever -

mireillelefever@hotmail.com - Facebook : Vrienden van

Cuba - Regio Gent

Kempen : Hubert Celen - 014/31.43.39

Prijs per nummer/prix par numéro : 2 Euro

Leden gratis - membres gratuit

Hoofdredacteur/Rédacteur en chef > Freddy Tack
02/428.79.97 - E-mail : freddy.tack@belgacom.net

Redactie/rédaction > Anne Delstanche, Alexandra Dirckx, Monique Dits, Regi Rotty, Wim Leysens, Erik Wils.

Lay-out/mise en page > Sylvie Vanhoegaerden

Kleurenpagina's/Pages couleur : Youri Blieck en Monique Dits

Eindredactie/rédaction finale > Sylvie Vanhoegaerden

Druk/impression > drukkerij Alfabet - Gent

website : www.cubamigos.be

https://twitter.com/cuba_be

Facebook : Amigos de Cuba Bélgica

125 años explosión del USS Maine
a la vista del Morro de la Habana

Profesionales de la Salud
brindan su ayuda solidaria
sin descanso en Türkiye.

CUBA Y LA LIBER-TAD DE FE

Adelaide Borges,
conocida en la capital
cubana como Señora
Habana, encontró en
la religión yoruba su
lugar

Papa Francisco
durante su visita
a Cuba en 2015

